

wijnmaand

1997 nr 5

meer ovver

MEDDO

Meer ovver Meddo

Historisch interessante gegevens over de buurtschap Meddo.

Periodieke uitgave in opdracht en onder redactie van de werkgroep "Meddo's Verleden".

Inhoud:

1. Van de redactie

a. veranderingen in de werkgroep

b. de plaggen- en zichtvreeën uit "Meer ovver Meddo" nr.4

2. De Markeverdeling (slot) door Riek Beskers

In deze aflevering komen weg- en waterhuishouding aan de orde. Het gaat dan over het onderhoud van de markewegen d.m.v. het leggen van bruggen en duikers. Hierbij ontstaan voortdurend moeilijkheden die zelfs aan de "de Regt-bank" moeten worden voorgelegd.

3. De molens van Meddo door Erwin Esselink

4. Looman's Gerrat vertelt door Lud Overkamp.

5. "Is dat neet...?"

a. de namen van de foto uit "Meer ovver Meddo" deel 4 en

b. de "nieuwe" oude foto met vragen

N.L.Wegens plaatsgebrek wordt de plaatsing van het vervolg op het artikel uit "Meer ovver Meddo" dl 4. "**Gemeentebestuurders**" even uitgesteld.

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteurs, dan wel van de Werkgroep "Meddo's Verleden".

1. Van de redactie

a. Veranderingen in de werkgroep

Onlangs hebben de heren Boeijink resp. 's Greven Jan en Helmer's Jan zich uit de werkgroep teruggetrokken. Beiden geboren en getogen in Meddo zijn zij jarenlang een zéér betrouwbare vraagbaak geweest bij het samenstellen van de boeken en tijdschriften. Beiden hebben toegezegd dat wij hen zo nodig mogen blijven raadplegen en uiteraard zijn we hen hiervoor bijzonder dankbaar!

Maar... dit betekent wel, dat de werkgroep aanvulling behoeft. Inmiddels heeft H.J.Jansen zich bereid verklaard de groep te komen versterken. Wij zoeken nog verder naar gegadigden. Wanneer u iemand kent die geïnteresseerd is in het vroegere Meddo en ons zou willen/kunnen komen helpen, wilt u zijn/haar naam dan aan de werkgroep doorgeven?

b. Plaggenveeën

In deel II over de verdeling van de Marke is regelmatig sprake van “*Plaggenveeën*” en/of *Zichtveeën*. Voorzover dit woord niet bekend is: een “vee” of “vrede” is een afgebakend stuk grond.

Waarschijnlijk hebben de woorden “zichtvee” en “plaggenvee” ongeveer dezelfde betekenis: (afgebakend stuk) grond waar strooisel wordt gemaaid met de zicht of plaggen worden geslagen/gemaaid/gestoken. Beide zijn (onder meer) gebruikt als strooisel in de diepe potstal. Zo raakte de stal vol mest, gemengd met plaggen of strooisel. Was de mestlaag zo hoog geworden, dat de koeien met de ruggen tegen de zoldering stonden, dan werd de inhoud uit- gebracht over het land. Mede hierdoor zouden de hoge essen zijn ontstaan die nu vaak nog in het landschap zijn te herkennen.

* * * *

2. De Markeverdeling (slot) door Riek Beskers

In aflevering 2 van de Markeverdeling (“Meer over Meddo dl.4) is in de artikelen 1 tot en met 15 vooral de verdeling van de markegronden zelf behandeld. In augustus 1857 stelt men vast dat de commissie alle werkzaamheden

“de verdeling der mark van Meddeho (uitgesloten het veen) beschouwt als beeindigt te zijn”.

Men heeft dan besloten de overgebleven markegronden (waaronder het veen) zo gauw mogelijk te verkopen. Ook tussentijds wordt (overgebleven) grond verkocht om daarmee de wegen en de waterhuishouding in orde te kunnen brengen. Met het veen gaat dat niet zó eenvoudig zoals blijkt in 1860. In het volgende tijdschrift (nr.6) zullen we dit laten zien.

In het hierna volgende gedeelte komen de laatste artikelen van de Markerverdeling aan de orde.

“Veele vergaderingen”.

Een aardige illustratie van de vele vergaderingen die gehouden zijn, is een afrekening voor *verteeringen*. Door A. van Hengel (commissielid) wordt in 1860 een rekening ingediend “van al de kosten en verteeringen gedurende de commissie haar vergadering heeft gehouden”. Over hoeveel maanden of zelfs jaren deze rekening is samengesteld, wordt niet vermeld maar ze bedraagt f 115,75 een bedrag dat zonder commentaar uit de kas wordt betaald!

Aanvankelijk worden vergaderingen “aangezegd” of het wordt “door aanplakking aan den toorn” of “aan de torens” bekend gemaakt. Ze vinden meestal plaats “aan de Slippe”. Doch een 20-tal jaren later in 1883 lezen we dat de vergadering behalve door “aanzegging” in Meddo, ook in de Winterswijkse Kourant zal worden geplaatst! En dan wordt er ook vergaderd bij B. te Braak en soms bij J.A.Schurink op Spiekker of in 1900 ook reeds bij Onland.

Dit gedeelte handelt over de laatste artikelen en dat zijn

Artikel sestien

handelend over *Wegen Waterleidingen Bruggen en Duikers*.

“Het daarstellen van de noodige bruggen (en) duikers wordt door de commissie aanbesteed, terwijl dezelve ook nader in het daarstellen van de wegen en waterleidingen zal voorzien het zij dat ieder deelgeregde dezelve bij schikking tegen zijne hem aanbedeelde stukken in order brengt, het zij dat zulks ook voor rekening der mark aanbesteed wordt; ook omtrent het onderhoud der bruggen, duikers en waterleidingen en wegen zal de commissie nadere bepalingen maken of die maatregelen daartoe nemen, welke zij dienstig en raadsaam zal oordeelen.”

Artikel seventien

Dit handelt over *de kosten en uitgaven der verdeeling* (en de wegen, bruggen, duikers, waterleidingen, enz.)

Men zal het benodigde geld bijeen brengen:

1e."Uit den opbrengst van de in art.7 gereserveerde Markengronden voor zoo verre dit tot herstellingen van misstellingen en abuizen niet mogt benoodigd zijn geweest...

2e.of er “zal, zoodra de werkzaamheden der verdeeling zoo ver gevorderd zijn...door elk der deelgeregtigden twee en een half percent van de geschatte waarde der aan iederen deelgeregtigden toekomende markengrond (moeten worden betaald).

3e. ofwel er “zal het dan nog tekort komende ...over de deelgeregtigden naar evenredigheid worden omgeslagen”.

Dit houdt dus een betaling achteraf in. De aanvragen worden echter steeds veelvuldiger. En daarmee worden ook de kosten hoger, moeten vaker leningen worden gesloten en (overigens verplichte) bijdragen van de belanghebbenden geïnd. En wie weigerachtig is om te betalen, wordt “aangemaant”. Eerst door persoonlijk bij de wanbetaler langs te gaan en hem nogeens te wijzen op zijn betaalplicht. Wanneer hij blijft weigeren, wordt hij onder psychologische druk gezet, door “publicatie aan den toorn”...! Of 't helpt? Kennelijk niet, want regelmatig wordt er gedreigd met een rechterlijk bevel en in sommige gevallen wordt die dreiging ook uitgevoerd....!

Artikel achttien

heeft betrekking op *de geschillen* die kunnen ontstaan:

“Alle reclames ... zullen moeten gedaan worden binnen eene maand ... gedurende acht dagen openlijk ter visiestelling door publicatie en rondzeggung aan de huizen in Meddeho behoorlijk kennis zal worden gegeven ... ”(enz.)

Artikel negentien

“In alle *rechtswestiën* zal de commissie zich te wenden hebben tot den Heer Mr. J.L.Steenlach Procureur bij de Arrondissements Regtbank te Zutphen, dewelke zulks noodig geoordeeld wordende, de belangen der Mark voor gedachte Regtbank zal behandelen.”

Dat dit inderdaad gebeurt, zagen we reeds in “Meer ovver Meddo” deel 3 en 4. En....het blijkt ook hier weer nodig!

Artikel twintig

geeft een soort coöperatieve gedachte weer, welke luidt:

“Zoodra dit plan van verdeeling door de meerderheid der deelgeregtigden mogt aangenomen en onderteekend worden, waarborgen zij zich onderling de kosten die tot de voorloopige ten uitvoerlegging van het zelve mogten gemaakt worden gelijk zij zich mede zoodra dit plan door Zijne Majesteit den Koning mogt geaprobeerd (goedgekeurd) worden en de geheele verdeeling ten uitvoer gelegd zal zijn, ten allen tijde het ongestoorde bezit van de aan elk hunner toebedeelde perceelen markengrond onderling blijven waarborgen.”

“Wegennet en waterbeheersing”

Dat deze artikelen eerst nu worden genoemd, betekent niet dat er aan het wegen waterwerk pas veel later is begonnen. Van de zijde van de overheid wordt er

- voor het ontsluiten van de nieuwe gronden - meer en meer aangedrongen op het aanleggen, verbeteren en in stand houden van het wegennet.

In 1848 geeft de landelijk bekende landbouwkundige W.C.H.Staring als secr. van de G.M.v.L. in een lezing bijzonder harde critiek op de slechte toestand van de wegen. Hij meent dat de oorzaak ligt bij het onvoldoende toezicht hierop door de Markebesturen!

Men mag echter aannemen dat de geërfden van de Markegronden zelf toch ook enig belang hebben gehad bij goede wegen! Doch mogelijk spelen de financiën hierbij een heel grote rol!

In de vergadering van 23 oktober 1852 wordt reeds vermeld:

“Verder is overeengekomen, om nog eenige wegen, bruggen en duikers aan te besteden. Daar de voorhanden gelden zijn uitgegeven, zal men tot bestrijking der uitgaven voor de te doene aanbestedinge, nogmaals eene som van een duizend guldens, tegen behoorlijke rente daartoe opnemen.”

Helaas wordt niet altijd vermeld om welke wegen, bruggen en duikers het gaat.

In november 1852 wordt “besloten om nog negen benodigde bruggen en een vonder te doen aanbesteden.... op Maandag den 15 deser ter gewone plaatse”. Deze “gewone plaatse” is zoals dan meestal nog “aan de Slippe”.

Waarschijnlijk is deze aanbesteding financieel tegengevallen want op 31 januari 1853 vraagt de vice-voorzitter (mogelijk de heer Grimmelt)

“of het niet zaak en voordeelig voor de Mark kan wezen, wanneer men onderzoek deed of de Reed en Hoitink bruggen, die zoo men ontwaard heeft uit de hand te koop zijn, geschikt en bruikbaar voor de Mark voor een matige prijs te koopen.”

Er wordt besloten dat een commissie bestaande uit de heren R.Tenkink en G.J.Balink dit zal gaan onderzoeken

“.....en wanneer men dan de overtuiging erlangd, dat zulks ten voordeele der Mark strekte, het all(e)ndings zaak is, een of twee der bruggen aantekopen”.

Of dit voldoende is? In de volgende vergadering al merkt Elsinghorst op dat er nodig duikers en bruggen moeten worden gelegd omdat er klachten zijn dat de wegen niet gebruikt kunnen worden. En op 11 april 1853 wordt dan voorgesteld om vijf á zes duikers te leggen waarbij Elsinghorst en van Dunnewold moeten nagaan waar die gelegd moeten worden. Daarnaast wordt besloten dat er nóg vier bruggen zullen worden gelegd waarvan “twee in den Koks dijk en twee in den Beitelder dijk of elders....”

Kennelijk is er dus keus genoeg!

In hetzelfde jaar wordt besloten “twe(e) dijken in het Leurdeveld en een op het Hazenveld te profileren..!” En aan Braker Harmen Jan wordt gevraagd “om zorg

te dragen dat het hout van de brug bij Warrierdink niet wegspoeld". Deze "brug" is kennelijk een voorwerp van aanhoudende zorg! Twee jaar later echter lijkt het erop dat er echt spijkers met koppen worden geslagen want in **1855**: wordt er door de Markecommissie een overeenkomst aangegaan met J.W.Hesselink van de Kappe welke luidt:

"De commissie of Markbestuur achten het doelmatig mede int belang van veelen, om bij de tegenwoordige daarstelling van nieuwe wegen een weg *van Vreden* over, of door *Meddeho, langs Wanders, het Veldhoen, Harmelinkesch, Kappe zoo naar Ligtenvoorde* daar te stellen. Terwijl de commissie of Markbestuur ter eenere zijde door de **onderhanden zijnde Markverdeeling**, genoodzaakt wordt, om voor de toebedeelde erven in **de Leurzijde**, naar het **grootte Masterveld** een goede bevaarbare weg aan te leggen.

Daarbij komen meteen al "zwarigheden", namelijk de kosten van het aanleggen van een brug (de latere Knibbelbrug?)

"op die plaats waar tans het **Wijerdinkvonder** (ligt) en over het daarstellen van dezen weg, door **de Bruggers of Harmelinkbroek** en zo verder..."

Het Markebestuur verbindt zich daarbij

"op kosten der Mark brug en weg daar te stellen en aan te leggen in bovengenoemde rigting, de brug *zoo hoog te leggen dat zij bij een gewoone watervloed kan passeerd worden.....*"

Hesselink zal

"zoo verre de weg door of langs zijn gronden loopt" de benodigde aarde geven. Echter wel zo "dat daar waar de aarde wordt weggenomen, men neemt het bovenste spit, en dan die plaats waar men de aarde heeft weggenomen, (hij die) wederom moet gelijk maken."

In de dan volgende jaren zijn er veel andere zaken die ook aandacht vragen en steeds weer wordt vermeld dat de financiën nódig moeten worden aangevuld... De opbrengst van grondverkoop levert bij lange na niet genoeg op. Toch gaat het werk aan wegen en waterleidingen door want in 1856 besluit men

"het Keveskamps slat te doen afgraven en naar de Poel (te doen) uitwateren" en een brug "ter breedte van een el (68 cm.!) te leggen op de Zwolsche grenze bij Overkamp".

Ook vindt de aanbesteding plaats "der brug over de grote beek bij Wijerdink (...) en nog van twee klijne zom(?)t bruggen, meden nog drie duikers." Tevens besluit men dat "het voetpad bij het Nieuwenhuis die bepaalde rigting worde gegeven over den ouden Grolschen weg in een schuine rigting op de allee van 't Nieuwenhuis, zoo als ons allen bekend is."

Hier ontstaan mogelijk onduidelijkheden, want in febr. 1856 zal men aan

Gedeputeerde Staten het voorstel doen om van “de toedeeling van zingels langs de Straatweg (naar Groenlo), groot 5 bunder en 12 roeden afstand te doen ten gunste van het Domein”. Daarvoor verlangt men voor de Marke Meddo den ouden Grolschen Dijk terug. Een jaar later blijkt dat deze Grolsche Dijk geen staatseigendom is en dat men daarover dient te onderhandelen met het gemeentebestuur van Winterswijk....

Maar..... er wordt gewerkt! Vaak moeten leden van de commissie zelf naar de werkplekken om “de zaak in ogenschauw te nemen”. Zoals wanneer G. Hesselink op Freriks de commissie verzoekt onderzoek te doen naar een weg die door Bessinkpas eigenmachtig is opgegraven en verlegd. En zo vraagt en krijgt G.W.ten Hagen (Hageman) in 1858 - nadat de commissie de zaak eveneens weer zelf heeft bekeken - als scheidslijn en afwatering “tusschen de kamp van hem, langs de weg uitloopende bij de Scholte van Huppel, een graven daargesteld... van 1 el breed”.

In mei 1860 wordt door landmeter Warmelink een lijst samengesteld “van al de wegen die nog gemaakt moeten worden” en daarbij “verzoekt (de voorzitter) zoo spoedig mogelijk dezelfde daar te stellen.”

Die lijst komt er maar daarmee is men er nog niet..

Dus wordt er op 20 July 1861 een geërfdenvergadering “op de gewoone plaats aan de Slippe morgens om 9 uur bepaald om te beraden over

“het toekomstig beheer en onderhoud der wegen, waterleidingen en onderhoud der bruggen en duikers, enz.”

Intussen komen klachten over “de brug in de Geesinkdijk (1862) en een klacht over de afwatering van Geelink op Stammers. Wanneer Geelink dit zelf in orde brengt, krijgt hij de sloot in eigendom.

Maar in 1863 wordt dan toch vermeld “dat van de laatste publieke aanbesteding alle wegen afgewerkt en uitbetaald zijn”. En in hetzelfde jaar “eenige der wegen in daghuur laten maken”. Alles is dus weer klaar maar...voor hoelang?

Een “Regterlijk” vonnis

Vaak ontstaan er ook geschillen over een weg die ongevraagd en dus zonder toestemming is verlegd of verbreed. Dit loopt soms zo hoog op dat de “Regt-bank” uitspraak moet doen.

Zo is er in 1871 iemand die een “*Strekel*” (soms ook *strakel* of *strepel* genoemd) grond moet teruggeven. En daarbij is toezicht vereist! Hoe dat gaat zien we in de notulen. Wanneer de commissie bij de betreffende plaats in het Tolkampsslat komt is de grondeigenaar zelf niet aanwezig

“tog zijn oudste zoon die gereed was namens of orders zijns vaders die Strepel grond aan de Mark terug te geven. Wij gingen zamen naar de plaats in bijzijn der twee getuigen Jan Balink en Boejink, na dat wij de

afmeting gedaan, wierd B. de schop in de hand gegeven en hij haalde zelve de omwalling neer. Vervolgen(s) gingen wij zamen naar achteren, noordzijde deden desglijks, vonden daar ter plaats zeer duidelijk (het) oude kielspit terug, hetgeen door getuigen bijzonder werd opgemerkt. Vervolgens werd de weg op 't nieuw gekielspit en tans zijn genoemde arbijders werkzaam de weg daar te stellen zoo als reeds voor acht jaren (!) door de commissie en kadastrale bepaling was vastgelegd."

Ook in 1875 (en eerder) is er onenigheid geweest over een stukje grond want in de notulen staat dat:

"men het bekende Straakeltje grond bij Helmering niet anders aan J.W. Hesselink kan bezorgen of op zijn naam brengen, dan door akte van koop, want Hesselink had zijn competent aandeel van de mark (inmiddels) ontvangen; deze Straakel grond was bij het begin der verdeeling als *weg naar de Sevink brug of dijk* bepaald, maar later is gebleken dat deeze weg voor een gedeelte tot dat doel niet noodig was, het was *de weg naar Loomans huis* die tans meer in rechte lijn op de Sevinkdijk komt".

Deze "strakel grond" bedraagt ruim 5 roeden, zo blijkt verderop in de notulen. En er blijkt nóg een "reeds lang bestaande zaak" te zijn die de aandacht vraagt en wel dat:

"G.W.te Voortwis op de Scholte van Huppel volgens en op grond van een overgelegd stuk van **den jare 1760 15 july** (!) de brug bij zijn huis over de Geesink beek gemaakt en tot dusverre onderhouden (heeft)".

De vraag is nu hoe en door wie reparatie en onderhoud wordt uitgevoerd en hoe dat moet met die zichtvreeën die de Scholte kennelijk ooit "voor het maken en onderhouden der brug van zijne burenen had vrij in gebruik gekregen...".

Een "nieuwe" Markecommissie

Intussen blijft het innen van de gelden een moeilijk en tijdrovend werk. Dit (en mogelijk meer moeilijke zaken), heeft tot gevolg dat B.F.J.Grimmelt in okt. 1881 zijn ontslag als penningmeester aanbiedt. Daarop treden ook de andere leden af, zodat er een nieuwe commissie moet worden gevormd. Op 27 febr. 1882 wordt deze nieuwe commissie benoemd, bestaande uit 5 Meddose grondeigenaren ("want het veld is groot") die vanaf dit ogenblik de "nieuwe" Markcommissie (Markbestuur) vormen.

In de notulen staat dan:

"Zij hebben het allen aangenomen **onder voorwaarde** geërfden moesten haar **eene volmagt teeken**, als er eenen uitslag (soort aanslag) gedaan moest worden om die gelden die er uit geslagen werden **goet te kunnen innen**, tot het verbeteren van bruggen en duikers, enz."

Zij krijgen die volmacht en hen wordt "last en kracht gegeven" om de genoemde zaken op orde te brengen én te houden! Er wordt een document van opgesteld en het geheel wordt door alle dan aanwezige geërfden ondertekend.

De ondergeschikenden, allen bevestigden in
de ijsak van de beide, ginnende Winstverdeling
verklaren bij dezen aan:

1. Alles wat ginnend de ijsak, op de ijsak gelid
den ijsak;

2. Jan Willem Ginnend, op de ijsak;
5. Ginnend Willem de Overste, op de ijsak van
de ijsak;

4. De ijsak, op de ijsak, en
5. Alles wat de ijsak, op de ijsak
to, allen ginnend op de ijsak, en de ijsak

te ijsak, en van de ijsak, en de ijsak
of de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

Kracht de ijsak;
in de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

ginnend, en de ijsak, en de ijsak
de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

in de ijsak, en de ijsak, en de ijsak
de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

de ijsak, en de ijsak, en de ijsak
de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

de ijsak, en de ijsak, en de ijsak
de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

de ijsak, en de ijsak, en de ijsak
de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

de ijsak, en de ijsak, en de ijsak
de ijsak, en de ijsak, en de ijsak

op-

1 Mr. J. C. ...
 2 J. H. ...
 3 J. H. ...
 4 J. H. ...
 5 J. H. ...
 6 J. H. ...
 7 J. H. ...
 8 J. H. ...
 9 J. H. ...
 10 J. H. ...
 11 J. H. ...
 12 J. H. ...
 13 J. H. ...
 14 J. H. ...
 15 J. H. ...
 16 J. H. ...
 17 J. H. ...
 18 J. H. ...
 19 J. H. ...
 20 J. H. ...

“Uitslag”

Het werk van de commissie aan de wegen en waterhuishouding wordt steeds veelomvattender en dus zéér tijdrovend. Maar vooral het innen van achterstallige bijdragen vergt veel tijd én... ongenoegen! Men zit voortdurend krap bij kas. Op vrijwel elke vergadering komt dit punt dan ook ter sprake.

Daarom wordt in 1883 voorgesteld een soort hoofdelijke omslag (“uitslag” genoemd) op te leggen afhankelijk van het “rundertal”. Dit blijkt niet de oplossing en daarom wordt besloten de bijdrage te berekenen naar het bezit aan grond. En dus wordt de gemeenteopzichter Van der Schaaf gevraagd een “Kohier” (lijst waarop alle belastingplichtigen mét hun “uitslag” onder nummer worden genoteerd) te maken. Hoewel de burgemeester hierin heeft toegestemd, is in 1884 deze opdracht nog niet uitgevoerd. Daarom besluit de commissie het werk zelf ter hand te nemen. Dit betekent dat commissieleden (meestal twee aan twee) bij de geërfdn langs gaan om te vragen of zij inmiddels grond die tot de Marke behoorde, hebben ge- of verkocht.

In 4 dagen tijds worden alle geërfdn bezocht en is vastgelegd “hoeveel grond of ieder geërfde in Meddo van den Markengrond in bezit heeft”.

Op 9 april is men daarmee klaar en besluit men om

“den 12 April met boeken en kaarten bij B te Braak te komen **des morgens om 8 uur**” (!)

Daar wordt dan doorgewerkt tot 's avonds 9 of 10 uur. Men besluit de rekeningen door Hartog te laten drukken en ze daarna zelf van bedragen en namen te voorzien. Dit werktempo wordt - met onderbreking van enige dagen - 9 dagen lang volgehouden. Men laat de rekeningen door J.A. Uwland rondbrengen want voor de commissieleden is er dan ook weer de plicht om waterleidingen, bruggen, duikers en wegen “zelf in oogenschouw te nemen.....”

Hoe hoog deze “uitslag” is, wordt hier niet vermeld. Echter in 1887 wordt er weer over gesproken en dan blijkt:

“dat de aanwezige geërfdn allen voor een uitslag waren, toen werd er in de rondvraag gebracht hoeveel men per hectare zou aanslaan, naar eenige discussie werd er besloten (weer?) *vijfentwintig cent per hectare*”.

“Een (er-)kentelijkheid”

Op de vergadering der geërfdn van 26 februari 1885 waar behalve de voltallige commissie minstens 34 geërfdn aanwezig zijn, wordt bij de rondvraag een interessant punt aangeroerd. In de notulen wordt dit als volgt vastgelegd:

“Toen werd door J.H.Frieling gevraagd wat de leden van de commissie aan al die werkzaamheden verdiend hadden, dat kan voor niemandal niet gepretendeerd (verwacht) worden. Toen werd door L.H. Bessinkpas voorgesteld om in eens te bepalen eene som van zestig gulden, (waarin) door veele andere geërfdn (werd) toegestemd. Te Voortwies en Sevink zeiden daar op dat door de commissieleden onderling er ook wel eens

over gesproken was maar dat zij zoo veel niet hadden bepaalt, als wij ons tevreden hielden met ruim de verteering terug hadden en dat was voor ieder lid tien gulden tachtig cent, dus in zijn geheel 54 gulden in de drie jaar(!) G. te Strake vraagt wat zal nu vervolgens de salaris zijn voor de leden van de commissie toen werd door sommigen van de geerfden voorgesteld per dag 90 cent daarvoor te genieten. De leden van de commissie stellen daar op voor dat zulks eenigzins moeilijk is daar zoms gedeelten van een dag moesten te baat genomen worden. Zij vinden het aangenaam dat zij daar aan ook noch wat verdienen zouden, maar daar hier noch zoo veel te doen valt in de Mark zij zich met een kentelijkheid tevreden willen stellen een teerstuiver was hun goed zij moesten uit belang als ingezetenen daar wat voor opofferen. Toen werd bepaald voor ieder lid (van de commissie) twee gulden per jaar."

Werkzaamheden.

Behalve de steeds weerkerende klacht over "te weinig geld in de kast" en het daarmee verband houdende, noodgedwongen bezoeken van de wanbetalers, zijn de werkzaamheden voor de commissie vele! Een willekeurige greep uit de notulen van wat er zoal wordt gedaan, levert het volgende op:

In **1863**:

"De wegen langs het veen, de weg naar de Lammerdinkbraak, de weg van de Straatweg op Jonkers, enz."

In **1864**:

"De dijk van de Illegoorsbrug naar het Voorde".

Vastgesteld wordt dan

"dat men genoodtzaakt is de wegen te maken zoo zij op 't kadaster voorkomen. De "duikers die het noodzakelijkst moeten gemaakt, heeft of is door J.W.te Strake aangenomen tegen betaling van 20 cts. per voet buiten nagels en arbijsloon."

In **1871**:

"Aldus op het terrein komende wordt vastgesteld ten eersten de weg van Osendarp naar 't veen.

De weg naar of in den Hakenhoek op 't veen aan te besteden.

De brug bij 't **bonkenveen** (?) te herstellen was niet mogelijk. Dus besloten een geheel nieuwe brug te laten leggen, bestek op te maken en dan te accorderen..."

In **1879**:

"...eenige bruggen en duikers, waaraan noodzakelijk reparaties noodig zijn als:

De brug bij de Kamps maat op klagt van Gussinkloo.

De brug bij Jonkers over de groote Beek.

De duikers op den weg langs te Giffel naar 't veen, op klagt van Stammers.

In 1881:

...verder vastgesteld dat de kwestie over het afgraven van de weg van af Roepenak naar 't Keveskamp door Stammers G.J. gedaan op de plaats te onderzoeken....."

In 1884:

"Naar de Knibbelbrug en Lammerdinkbrug duikers nazien, timmerman Vonhof opdracht gegeven dit te maken.

Onderscheiden bruggen nagezien en Roerdinkholder hiervoor het hout laten leveren.

Van de Vlaskampbrug en meer anderen bestek opgemaakt en timmerman Luikenhuis laten repareren".

In 1885:

"Eene brug bij den Geessinkbos over den beek, den laagsten inschrijver was J.B.Heemink voor de som van f 49,60.

Duikers en bruggen gerepareerd onder ander Schaapbrug.

Eene kleine brug achter Overkamp die stukkend was werd door Overkamp voorgesteld die geheel op te nemen en door een steenen te vervangen.

Nog werd bepaald eene brug bij Illeberg over de Steenbeek te laten maken.."

In 1886:

"Aan de orde de kleine brug aan de straatweg bij Tolka(m)p laten maken. ... de brug bij Illeberg te laten inleggen, om Vonhof daaraan te krijgen als het laag water was en dat er een nieuwe brug nodig was in den dijk voorbij de Giffel in veld de Kulverbeek genaamd..

...kleine brug bij 't Varre Beerninkdijk die is heel slecht. Laat ons er na toe gaan en besluiten er over wij moeten ze toch laten maken, de Burgemeester doet het niet.." (er komt een duiker van 16 voet lang).

Eigen verantwoording.

Het merendeel van de werkzaamheden bestaat uit het aanbrengen van duikers en bruggen. Mede door het totstandkomen van de officiële **Markenwet in 1886** komen ook de wegen nu meer aan bod. Maar voor de Mark wordt dit wel erg kostbaar en men kan de grondeigenaren ook niet verplichten. Men zoekt dus naar een tussenoplossing en die komt

in 1887 in het "**Besluit over den onderhoud der Markendijken**"

Tijdens een der vergaderingen hierover, wordt door J.B.G.Tenkink voorgesteld "Indien een belende(nde) grondeigenaar zoo'n weg zou mogen beplanten en dan den weg mede onderhouden mits **het hout voor den belenden(den) grondeigenaar**, dat was ten voordeele der Mark".

Dit voorstel wordt na enige discussie en enigszins gewijzigd met algemene stemmen aangenomen. Het luidt dan:

MARK VAN MEDDO.

Ontvangen van *Den Heer. H. J. Overkamp, Leiding*
de Som van *één en dertig gulden en tien cent*
voor onderhoud der wegen enz., in de Mark van Meddo, krachtens acte van scheiding.

Aanslag 75 cent per *H. A.*

Aantal *41. 62. 02* *H. A.*

Winterswijk, September 1924.

De Commissie:

S. C. Hijink, Voorzitter.
G. A. Halleriet, Secretaris.
J. W. van Eerden.
J. H. Simmelink.
G. J. Poelhuis.
W. Goossens.
A. H. Geessink, Penningm.

“ten eersten bruggen en duikers die er ingelegd zijn door de vroegere commissie blijven ten laste van de Mark,
ten tweeden indien een beplanter mogt oordeelen dat het noodig was op zulk een weg nog een brug of duiker er bij in te leggen om zijn voordeel daar van te trekken is verplicht die zelfs te bekostigen. Ook zal hij de goedkeuring van de commissie daar toe moeten hebben,
ten derden over het beplanten van een dijk of weg met eiken telgen, kastanjeboomen of ander opgaand hout te beplanten, den dijk of weg moet zes meter breedte houden tusschen het beplante in de breedte, en in de lengte vier meter van elkander staan dan zal men ook elshout of dennen er tusschen mogen poten mits één meter van elkander,
ten vierden met dennen moet den dijk of weg ook zes meter breedte houden, maar die mag hij één meter in de langte van elkander planten, met dien verstande de commissie het recht voor zich behoud indien de bepaling daarin niet word nagekomen den dijk of weg weer aan de Mark te trekken, en het plansoen er weer af te doen.”

Dit besluit wordt toegepast in 1889 waar het gaat over

“...dat pad dat uitloopt bij Loitink over de Woeste tot aan 't Elzervonder”.
Vooraf heeft de commissie over dit pad overleg gehad met burgemeester Haitsma Mulier en toen voorgesteld:

“...als Loitink dat pad eens wat verbreedten tot een breedte van 7 à 8 meter dan konden zij er altijd overvaren en den weg beplanten op ieder kant

eene rei met eikentelgen, want vijf meter was breed genoeg om er door te varen en dan het voetpad over de kanten laten, dan had Loitink altoos eenen mooijen weg, mits het onderhoud en het plantsoen was dan ook voor Loitink, schoon de commissie het recht van opzicht voor zich behoud over dat pad of het wel in orde word gehouden. Dit wordt door J.Hesselink aangenomen in den tijd van twee jaar in order te brengen, den tijd word bereken vanaf 12 Mei 1889".

Een mooi voorstel maar helaas... ! Een jaar later is dit "voetpad" ter vergadering weer aan de orde:

"daar wij van den burgemeester Haitsma Mulier verzocht waren om dat wat op te maken daar er veel over klaagden dat het er zoo slecht uitzag, en dat er ook veel over gevaren werd, wanneer er een wagen of kar op was, en een voetganger daar op tegen kwam, den voetganger de wijk moest nemen zomstijd over den sloot...."

De commissie vraagt of "dat pad niet smalder gemaakt kan worden zoo dat er geen meer over kan varen met kar of wagen, dat werd ons vergund".

Inmenging van de gemeente

In 1886 komt de officiële **Markewet** tot stand en worden de gemeentebesturen verplicht om het wegensstelsel onder hun gezag te nemen en alles vast te leggen in de "wegenlegger van 1890". Ieder jaar wordt een weg "geschouwd" en wordt belanghebbenden (Marke of privé-eigenaren) gewezen op hun plichten. Uit de Markenotulen blijkt dat men dan ook in overleg treedt met de gemeente (i.c.de burgemeester) bij de wegenverbetering. Maar de klachten over "den slegten toestand van de Markenwegen" blijven. "Zuimhaftigen" (wanbetalers) met een achterstand in betaling van 4 à 5 (!) jaar maken het werk er niet gemakkelijker op! Mogelijk is dit mede een reden voor (wat gemakkelijker) afstaan van Markewegen. Vast staat dat in 1894 een vergadering gehouden wordt

"ten behoeve om *een Markenweg af te staan aan de gemeente Winterswijk* en wel een weg die afloopt in Meddo bij de molen van den zandweg van Winterswijk naar Eibergen, langs de kerk tot aan de school alhier dat (de gemeente) die zandweg *tot hartmaking of begrinting* zal gebruiken"

In ieder geval wordt met algemene stemmen hiertoe besloten.

In 1897 wordt op 5 mei vergaderd omdat

"er van het gemeentebestuur aanzegging is gekomen om *de markenwegen voor 1 juli in een goeden bruikbaren toestand te brengen* werd er gevraagd hoe men het gemakkelijkst er met klaar kan komen. Wanneer er een nieuwen uitslag (aanslag) gedaan wordt gaat deze voor het grootste gedeelte weg aan bruggen en duikers zoodat aan de wegen niets kan gedaan worden".

Te Voortwisch stelt voor “dat een ieder tegen zijn grond de wegen in orde moest brengen en houden”. Dit voorstel wordt met op 2 na algemene stemmen (35 aanwezigen) aangenomen. Iedere grondeigenaar zal “**eene gedrukte verplichting**” krijgen toegestuurd. In aug. 1900 wordt in een vergadering gesproken over het verbeteren van “de *slechte weg van Vragender naar (de) Groenlosche straatweg*”. De kosten worden beraamd op midden dertig gulden. De commissie wil twintig gulden bijdragen en de rest door belanghebbenden laten aanvullen. In december van dat jaar “wordt vermeld dat de weg van Groenloschen straatweg naar Vragender in behoorlijken toestand is gebracht” en **de gemeente Winterswijk** heeft desgevraagd “**een bijdrage gegeven groot twintig gulden**, aanliggende grondeigenaren 13,80 gulden en ’t geheele werk met inbegrip van duikers heeft gekost 65,42 gulden, rest er voor de Mark te betalen 31,62 gulden.”

De laatste (ons bekende) notulen dateren van Woensdag 15 Maart 1905 waar vergaderd wordt bij te Brake in Meddo.

Het financieel overzicht laat aan inkomsten $f\ 744,84\frac{1}{2}$ zien en aan uitgaven $f\ 784,58$ “zoodat er een nadeelig saldo is van $f\ 39,73\frac{1}{2}$ “. Met algemene stemmen wordt besloten “een nieuwe uitslag te doen en weer van 25 cent de Hectare”. Verder is er (weer) een eigenaar die een strook van een weg heeft afgegraven en het bestuur zal “ter plaatse opmeting doen en de weg weer op zijn breedte (laten) brengen”. Verder worden wegen genoemd die “als eerst voor verbetering in aanmerking komen (namelijk) den Bredenboschdijk in den Hakenhoek, weg van Stoltenborg naar molen, een eind van Oostendorperdijk en den weg in ’t Harmelinkhoek”.

Tenslotte is er een schrijven van B. en W. waarin de “mark als onderhoudplichtige, ’t voetpad van ’t Elsenvonder naar Meddo word aangemaand bedoeld voetpad in een beteren toestand moet brengen.”

Helaas houdt het Notulenboek van de vergaderingen der Markecommissie op in 1905.....

Het werk aan de wegen en de waterhuishouding van de Marke is op dat tijdstip nog lang niet voorbij. Door druk van de overheid worden de Marken er steeds weer op aangesproken.

Ook het veen is dan nog een heet hangijzer, er ontstaat zelfs de “**veenkwestie**” zoals we zullen zien.

Het volgende tijdschrift “Meer over Meddo” behandelt de ontginning van het Meddose (Zwillbrocker) veen waarbij dan ook de definitieve oplossing van de wegen aan de orde komt.

3. DE MOLENS VAN MEDDO door Erwin Esselink

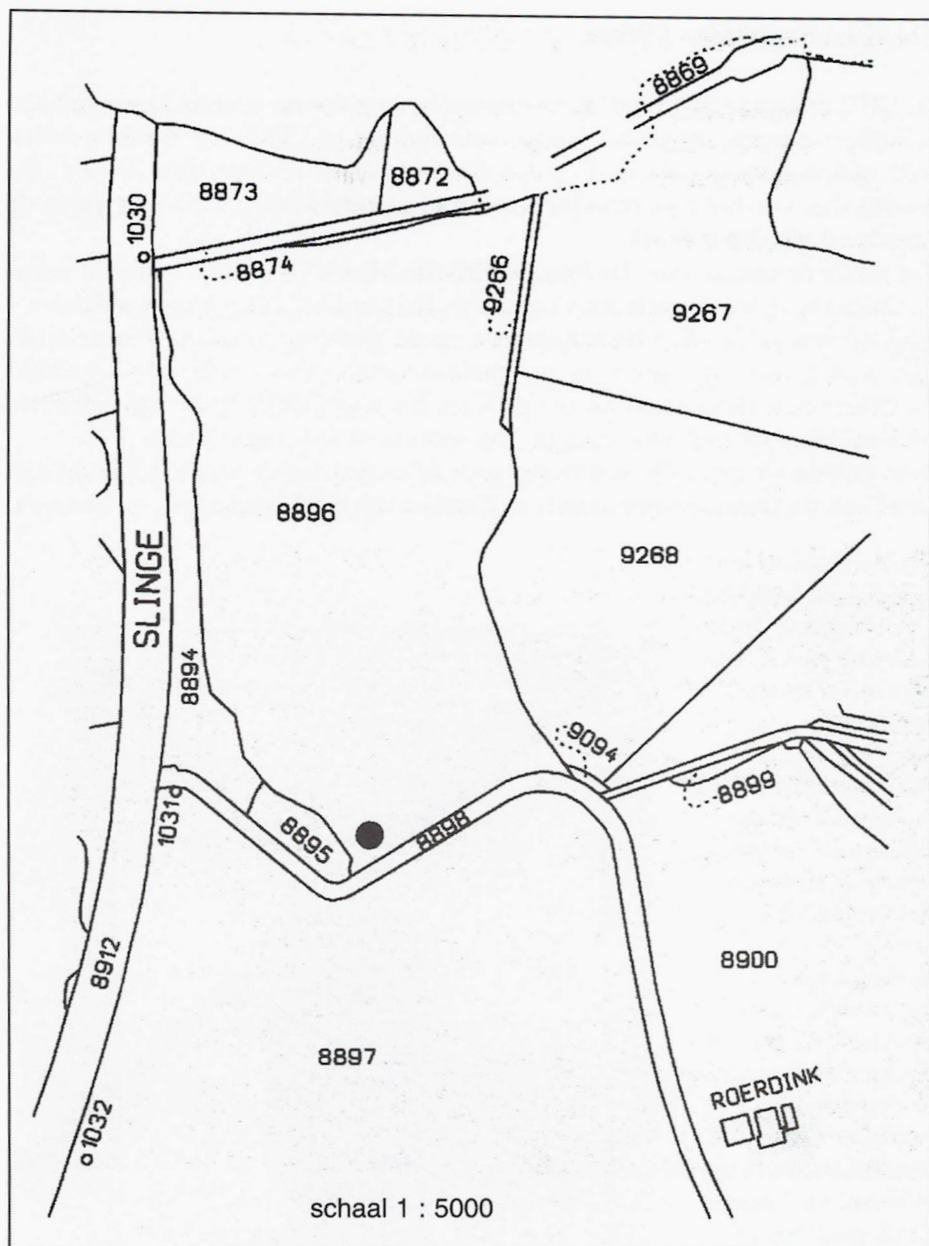
In het verleden hebben in Meddo vier molens gestaan. Er stond een **watermolen** aan de Slinge bij Roerdink en er bestonden **drie windmolens**, te weten de Hazenveldsche molen, de Sevinkmolen en de Molen van Sellink.

Watermolen bij de Klinke

Van deze watermolen, die door de waterkracht van de Slinge werd aangedreven, is maar weinig bekend. De molen moet al sedert eeuwen verdwenen zijn, maar de plek waar de molen stond is nog steeds terug te vinden in het *Roords Pas*, een bos gelegen tussen Roerdink en de Slinge. Daar ligt, grenzend aan een stuk land met de naam **De Klinke** (is zandbank), nog een restant van de molenkolk met een stuk van de vroegere beek, die beiden meestal echter droog staan. In de grond zitten nog palen van de vroegere molen- en stuwfundering.

- restant van de molenkolk van een reeds eeuwen verdwenen watermolen, vanouds behorend bij boerderij Roerdink - eertijds aangedreven door de Slinge; het stuk land (bos) wordt met "De Klinke" aangeduid.

Kadastraal bekend: Gem. Winterswijk Sectie A: nr. 8896

Plaats in perceel Roordspas waar een watermolen heeft gestaan.

Thans nog zichtbaar een ondiepe kolk (molenkolk), met bladeren gevuld die in de winter nog gedeeltelijk gevuld is met water.

De Hazenveldsche Molen

In 1819 vroegen J.W.Roerdink en consorten vergunning voor de bouw van een windkorenmolen in Meddo. Nadat toestemming was gegeven werd de kolen met molenaarshuis gebouwd op *het Hazenveld* aan de weg naar Zwolle. De molen was van het type **standermolen of stenderkaste**, zoals dit type in de streektaal genoemd wordt.

De eerste molenaar van "**De Hazenveldsche Molen**", zoals de molen al vanaf het begin heet, was Engelbartus Lammers. Hij werd in 1789 geboren te Winterswijk en was sinds 1815 korenmolenaar op de Waliënse molen te Winterswijk. Hij woont met zijn gezin in het molenaarshuis. Omstreeks 1837 vertrekt Lammers naar Borculo en wordt ene Roeloffzen molenaar. In die tijd is Berend Willem Hoijtink molenaarsknecht. Hij vertrekt in 1841 naar Neede. Hoe belangrijk een vrije windvang voor de molen wordt geacht blijkt uit een brief aan de Districtscommissaris te Zutphen uit 1846, waarin de molenaar en

Open standerkorenmolen, genaamd "De Hazenveldsche Molen", gebouwd op het "Hazenveld" 2 km ten N.W. van Meddo.

Gezien de staartconstructie is de molen zeer oud; de molen heeft steeds een houten as en houten roeden gehad. In de jaren twintig werd onder de molen een verbrandingsmotor geplaatst, die via een drijfriem de maalstenen in de molen kon aandrijven; door een ongeluk raakte die motor in brand, op 2 maart 1933, waardoor de molen verloren ging.

H.J. Huitink (Slats Herman) met kruitwaggen voor de molen.

*“Hazenveldsche Molen” met
op de achtergrond het
molenaarshuis.*

Foto: D.M. Tadema 1930

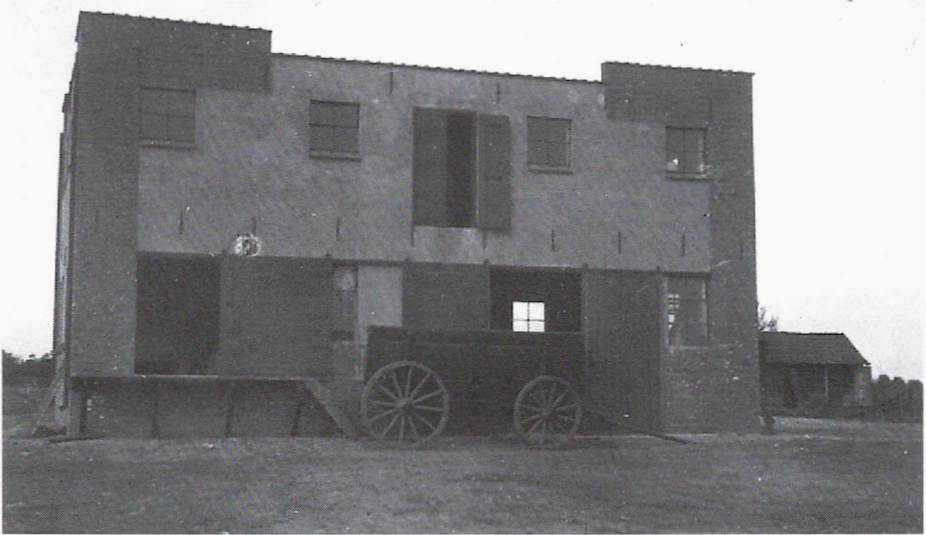
de eigenaren klagen over de beplanting, die steenbakker Overkamp bij zijn bedrijf had aangebracht. Eigenaren in die tijd waren o.a. J.W. te Strake op Lammerdink en B.A. Elsinghorst, een schoonzoon van eerdergenoemde J.W. Roerdink.

In 1851 keert Lammers terug uit Borculo en wordt weer molenaar op de Hazenveldsche molen, samen met zijn zoon Bernardus Gerardus. Deze vertrekt in 1885 naar Aalten, waarna Jan Hendrik Hermannus Hoijtink molenaar wordt. Hij was afkomstig van Diepenheim en zoon van eerdergenoemde Berend Willem Hoijtink. Omstreeks 1899 koopt hij de molen met molenaarshuis en bijbehorende grond van B.G. Lammers en J.W. Elsinghorst. Ook de Kerk te Meddo verkoopt haar aandelen, die ze in de molen had.

Hoijtink laat het molenaarshuis vernieuwen. De steen in het nog bestaande molenaarshuis met de initialen J.H.H.H. en H.v.d.M. herinnert daar nog aan. Wanneer hij in 1907 komt te overlijden, nemen zijn weduwe Harmina Hoijtink-Van de Maat en twee van haar zoons, Herman en Bernard, het bedrijf over.

*Mevr. Harmina v.d. Maat
Wed. van J.H.H. Hoijtink, Meddo.
Geb. 27-11-1843 overl. 4-8-1921
foto gemaakt bij het molenaarshuis van de Hazenveldsche molen.
Foto: D.Voerman Winterswijk 1910*

*Maalderij, die na het afbranden van de standermolen werd gebouwd; thans in gebruik als aardappelloods door akkerbouwer Sniijders; de maalstenen hebben tot halverwege de jaren '70 aan de weg gestaan, waarna ze tot puin geslagen zijn.
Foto: D.M. Tadema 1935*

Herman beheert de bakkerij en Bernard de molen. Om bij windstilte ook te kunnen malen, wordt er in 1910 een petroleummotor van 10PK met maalstenen in een schuurtje bij de molen geplaatst. In 1923 wordt er onder de molen een hokje afgetimmerd, waarin door molenmaker J. ten Have uit Winterswijk een oliemotor van 25 PK wordt geplaatst, die via een riem een stel maalstenen in de molen kan aandrijven. Dezelfde motor was er de oorzaak van, dat de molen op 2 maart 1933 door brand verloren ging. Op de plaats van de molen wordt dan een nieuwe maalderij gebouwd die nog steeds bestaat, maar thans voor de opslag van aardappelen gebruikt wordt.

De Sevinkmolen

Op 4 april 1866 verlenen G.S. van Gelderland vergunning voor de bouw van de Sevinkmolen, onder voorwaarde dat de molen binnen een jaar voltooid wordt. De molen wordt gebouwd aan de weg van Winterswijk naar Meddo bij het *Hilgelo*, in opdracht van J.W. Smalbraak op De Heurne in Huppel, T.J. van Dunnewold op Jonkers, G.W. te Voortwis op De Scholte, T. te Strake op Dieterink en J.H. Seevink op Seevink. Laatstgenoemde was ook eigenaar van de grond, waar de molen op gebouwd en werd en naar hem werd de molen Sevinkmolen genoemd, hoewel de eigenlijke naam “**De Zorg**” is.

Bij de molen verrijst ook een molenaarshuis, waar de achtereenvolgende molenaars wonen. De eerste molenaar is G.W. Grevink. Omstreeks 1890 wordt hij opgevolgd door J.H. Berenschot, afkomstig van de watermolen uit het Woold.

”Sevinkmolen”

Foto, gemaakt tijdens de Tweede Wereldoorlog met geparkeerd Duits oorlogsmaterieel.

Op 28 juli 1904 brak er brand uit in het molenaarshuis, dat met een aangrenzende schuur geheel in vlammen opging. De molen bleef gespaard en het molenaarshuis werd weer herbouwd. In 1911 wordt er onderin de molen een petroleummotor van 25 PK met een stel maalstenen opgesteld om minder afhankelijk van de wind te zijn. Sindsdien wordt de windmolen nog maar weinig gebruikt. Op

21 juli 1916 wordt de molen met bijbehorende boerderij, schuur en grond in opdracht van de eigenaren B.W. te Voortwis, J.H. Overkamp, G.J. Smalbraak, D.W. te Gronde en T. te Strake openbaar verkocht. Eigenaar wordt J.W. Helder, die daarvoor o.a. knecht was op de molen van Sellink. Hij was een zoon van H.J. Helder, die de naar hem genoemde watermolen en uitspanning Den Helder bij Winterswijk in zijn bezit had.

J.W. Helder laat de molen weer maalvaardig opknappen. Maar al na een paar jaren komt de windmolen definitief tot stilstand, wanneer tijdens het op de wind richten van het wiekenkruis een deel van de balkonconstructie achter aan de molenkap afbreekt. Sindsdien wordt er alleen nog motorisch gemalen, eerst met de petroleummotor, later met een electromotor. Door een kleine cycloon op 25 november 1928, die ook schade aanrichtte aan de boerderij Luitink, breekt één van de wieken. Later werden ook de andere wieken verwijderd. Vanaf december 1928 is er een filiaal van de C.W.L.B. in de molen gevestigd. Om doorslag van

*Ronde stenen
beltkorenmolen,
genaamd
"Sevinkmolen":
gebouwd in 1869;
ligging nabij het
recreatiewater "Het
Hilgelo". In 1916
werd de molen
gerestaureerd, en was
toen in bedrijf totdat in
1927 het wiekenkruis
werd afgerukt tijdens
een storm.
eigenaar: B.W.
Helder; belthoogte:
3,15 m'; de belt is
echter gedeeltelijk
afgegraven; de ijzeren
bovenas is nog
aanwezig. Om
inwateren te
voorkomen is de
westzijde van de romp
met aluminium
plastiek bekleed; de
kap is met kunstleien
gedekt.*

regenwater tegen te gaan is de westzijde van de molen met platen aluminium plastic bekleed. In 1964 beëindigt J.W. Helder het molenaarsbedrijf. Wanneer hij in 1974 overlijdt, wordt zijn zoon B.W.Helder eigenaar. Diens zoon Henk wordt in 1984 eigenaar. Hij laat bij de molen een terras aanleggen en opent in 1986 een restaurant onder de molen. Er zijn plannen om de molen weer draaivaardig te restaureren.

De molen van Sellink

Op 6 mei 1873 verlenen G.S. van Gelderland, ondanks een protest van molenaar B.G. Lammers van de Hazenveldsche molen, vergunning aan H. Goossens en consorten voor de bouw van een derde windmolen in Meddo, op voorwaarde dat deze binnen 8 maanden voltooid is. Een aantal Meddose boeren en grondeigenaren hadden zich verenigd in “**De Meddehosche Nieuwe Molen c.s.**” en kochten van J.A. Geessink op de Hilde een perceel heide bij de Meddehosche kerk. Aannemer Ten Broeke trekt het muurwerk van de molen op, de molen-

*Ronde stenen
beltkorenmolen,
genaamd “De Molen van
Sellink” en gebouwd in
1873. Omstreeks 1920
had de binnenroede het
jalouzie-wiek systeem;
omstreeks 1930 is deze
weer oud-Hollands
opgehekt; de molen heeft
altijd een houten
bovenas gehad. Vanouds
hoorde bij de maalderij
een bakkerij; de firma
Sellink bestaat al meer
dan 100 jaar. Van de
molen is de belt
afgegraven, de kap, het
wiekenkruis en het
binnenwerk verwijderd;
eigenaar: Fa. J.H.
Sellink ligging Meddo
D. 138
Foto: D.M. Tadema 1930*

onderdelen worden gemaakt door molenbouwer C. Maas, beiden uit Winterswijk. De eerste molenaar van de Nieuwe Molen wordt Jan Hendrik Sellink, geboren op Maathuis in Huppel. Voor hij naar Meddo kwam was hij knecht bij molenaar Woordes op de Meenkolen in Miste. Aanvankelijk woont hij bij B. te Brake, landbouwer en winkelier. Als het molenaarshuis gereed is, trouwt hij en neemt daar zijn intrek.

Al in 1899 laat hij een petroleummotor van 12 PK onder in de molen plaatsen als hulpkracht. Daarmee is hij de eerste molenaar in Meddo, die naast windkracht ook een motor gebruikt. In 1913 overlijdt J.H. Sellink, zijn zoon H.J. Sellink krijgt dan de hele molen in zijn bezit. In 1916 laat hij de petroleummotor vervangen door een zuiggasmotor. Halverwege de jaren '20 raakt de windmolen

De bovenas uit de "Molen van Sellink" ligt er onder.

Foto: 1932

Boven vlnr: Jo Sellink (139)- 3x onbekend- Jopie Nijveldt-Dirk Navis- Johan Knuivers.

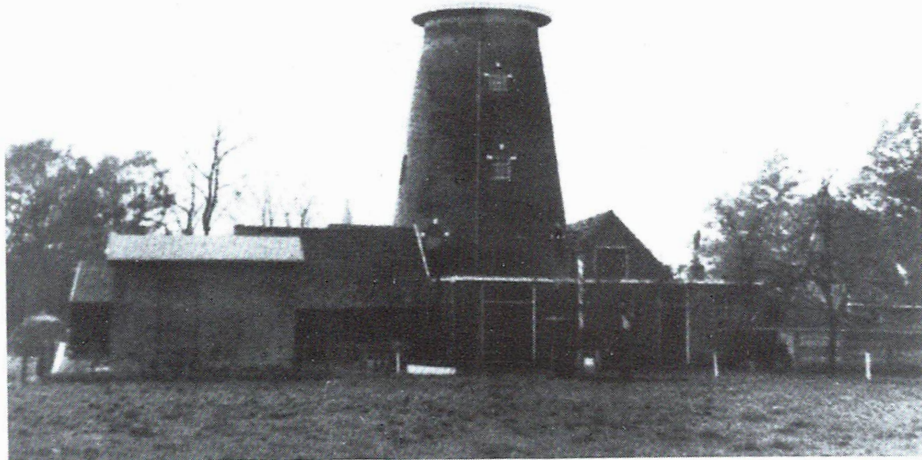
Midden: Moeder Sellink- Vader Sellink- onbekend- Gerrit Nijveldt- Frans Tiggeloven- onbekend.

Onder: Joop Sellink (178)- Henk Sellink (139)- Hendrik Veldboom- Lies Sellink (178)- Gerrit Schurink (214)- Hendrik Tuinte- Gerrit Halleriet- Theo Niënhuis- Theo Scholten-Alouis Tiggeloven- Tony Tiggeloven- Meester Jan Overkamp.

---

buiten bedrijf. Omstreeks 1930 wordt de molen ontwiekt en later wordt ook de kap verwijderd.

Vanwege de groei van het bedrijf verrijzen er in 1965 en 1974 twee grote silo's bij de molen. Men is dan geheel overgeschakeld op de productie van veevoer. Het bedrijf is thans eigendom van de fa. J.H. Sellink en wordt geleid door J.H. Sellink en diens aangetrouwde neef J. Grotenhuis.

Molenromp van "De Molen van Sellink"

Foto: midden jaren '60

4. TIMMERMAN LOOMAN'S GERRAT (1904-1996) VERTELT:

door Lud Overkamp

“Die molen is toen afgebrand. Dat spit mi’j noo nog bliksems..”

Voor het boerderijtje staat nog altijd de kleine standaardmolen, als symbool van de passie van zijn vorig jaar overleden bouwer. Voor Gerard (Gradus) Wolterink (1904-1996), beter bekend als Looman's Gerrat, waren molens van kindsbeen af aan zijn lust en zijn leven. Zestien jaar was de timmerman en molenfanaat, toen hij in 1920 eigenhandig de kleine 'stenderkaste' op het ouderlijke erf bouwde. Tientallen jaren beschikte 'Loomans', een boerderijtje gelegen achter Boeijnk (De Helmer) aan de Meddoseweg, zo over zijn eigen 'maalterij'.

Want, anders dan zoveel molentjes die tegenwoordig her en der in tuinen kunnen worden aangetroffen, werd deze stenderkaste zeker niet alleen voor de sier gebouwd. „Het maalwerk was van zo'n koperen koffiemolen, zoals je die vroeger nog had. Je kon er dus geen grote hoeveelheden mee malen, maar je

Foto Fam. Wolterink. "Loomans" D.127 te Meddo. ca. 1945

Staannd vlnr : Johan Wolterink, Rika Wolterink-Schurink, Gerard Wolterink, Marie Wolterink-Rötter, Gerard Geelink, Marie Geelink-Wolterink, Hendrik Nijhuis, Agnes Nijhuis-Wolterink.

Zittend vlnr: Pater Bernard Wolterink, Vader Jans Wolterink, Moeder Jannoa Wolterink-Papen, Pater Frans Wolterink.

kon er toch goed mee uit de voeten. Tot in de oorlog hebben we dat nog gedaan. Voor de buurman hier, Boeyink, heeft mijn vader er eens in één dag een half *mudde* meel mee gemalen, ongeveer dertig kilo”, vertelde Wolterink in 1994, het jaar waarin hij negentig jaar werd. Ter gelegenheid daarvan lieten zijn kinderen de molen restaureren. Zodat het, na vijftig jaar stilstand, opnieuw ’in bedrijf’ genomen kon worden. „Want het was ook nog in de oorlog dat tijdens een storm de molen heet is gelopen en kapot gedraaid. Mijn vader was toen aan het malen. De tranen stonden hem in de ogen toen ie het vertelde. Als ik toen nog maar thuis was geweest, dan had ik de wieken van de wind gedraaid en dan was het misschien nog wel goed gegaan. *Maor jao, ik was hen timmer ’n*. Daarna heeft de molen niet meer gedraaid”, aldus de timmerman, die het altijd heeft gespeten dat hij van zijn hobby nooit zijn beroep heeft kunnen maken. ’Molenbouwer, dat was ik graag geworden. *Maor jao, dee kans heb ik nooit ’ekreggene*. Want zoveel was daarin niet meer te doen.”

*Foto familie G.J. Wolterink "Loomans" D.127 te Meddo.
T.g.v. 50-jarig Huwelijk in 1985.
Staannd vlnr: Frans - Erna - Steven - Regien
zittend vlnr: Annie - Vader Gerard - Moeder Marie - Willy*

De Zorg

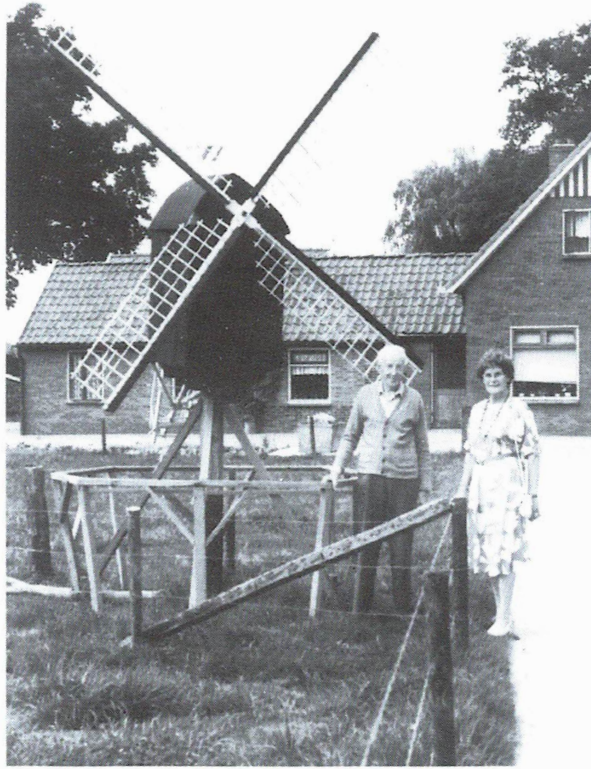
Het verhaal van de stenderkaste is een tragedie in het klein, die representatief mag heten voor de historie van zoveel van zijn grote broers en zussen. Inclusief mogelijk de goede afloop. Neem de molen De Zorg, beter bekend als de Sevink Mölle. Looman's Gerrat is in 'de schaduw' van deze beltmolen geboren en getogen en daar zijn hele leven in blijven wonen. „Ik weet nog dat ie gewoon op de wind draaide. Hij had heel lange wieken, ik meen met een bereik van tweeëntwintig of vierentwintig meter. Die wieken gingen vlak over de grond. Het was echt een hele goeie molen. Ik werd er door mijn vader wel heen gestuurd. En dan mocht ik niet eerder thuis komen, dan dat het meel was gemalen. Nou dan liet ik de baas daar eerst wel wat voor 'n andere boer draaien. *'t Kon mi'j neet lang genug duur'n!*”, herinnerde Wolterink zich lachend. Echter: al in 1916, Wolterink was toen twaalf jaar, werd de molen vanwege bouwvalligheid stilgelegd. „De spruit is er toen afgewaaid. Dat is de staart van de molen, in feite het deel waar de meeste kracht op komt”, vertelt hij spijtig. De onttakeling van de molen ging door. In 1927 waaide het wiekenkruis eraf, wat het definitieve einde van de windmolen betekende. De maalderij bleef echter wel in gebruik. „Daar hadden ze toen een engelse dieselmotor staan. Ik hoor het nog, dat poek-poek-poek van dat ding”.

Hazenveldse molen

Noem namen als De Stenen Tafel, De Ster, De Vrees, de Bataaf of De Hermien en Wolterink's ogen begonnen te glinsteren. Tot ver in de omtrek kende hij de molens op zijn duimpje. Hij kon er van alles over vertellen. Hoe ze waren gebouwd, welke bijzondere karakteristieken ze hebben (gehad), wanneer ze werden ontmanteld. Of welke problemen ze kenden, bijvoorbeeld onder invloed van hoge bomen in de buurt. „Neem de Wissinkmolen. Bij lage wind komt de wind er maar heel matig in de wieken. En dan loopt zo 'n molen zeker niet hard. En zo ving ook de molen van Sellink vroeger weinig wind, wanneer de wind van de hoge kant van het bosje achter Veldhoen kwam.” Hij herinnerde zich ook de Hazenveldse Molen. „*Dat was ne grote stenderkaste, ne hele mooie, bi'jzondere mölle.* Ik kwam er dagelijks langs, toen ik werkte bij timmerman Meekes in Zwolle. Ik ben er toen ook vaak in geweest. Die molen is in maart 1931 afgebrand. *Dat spit mi'j noo nog bliksems.*”

Restauratie

Tot voor enkele jaren kon men Looman's Gerrat regelmatig fietsend zien rondgaan langs de molens in de omtrek. Zijn record staat op het bezichtigen van dertien molens op één dag, gevestigd tijdens een molendag, jaren geleden.

*Foto t.g.v. de 90e.
verjaardag van G.
Wolterink in 1994.
Gerard Wolterink met
Mevr. Gunnewick
(Vragender).*

Sedert de oprichting, meer dan dertig jaar geleden, was hij ook lid van de Stichting Vrienden van de Gelderse Molens en trouw bezoeker van diens contactdagen en deelnemer aan de excursies van deze vereniging. Hij was er niet alleen een graag geziene gast, maar ook veruit de oudste deelnemer. Toen leeftijd en gezondheid hem steeds vaker noopten thuis te blijven, leefde hij des te sterker mee met de restauratieplannen voor de Sevink Mölle, de molen van zijn jeugd. Die plannen kwamen in 1994 van de grond. „Hardstikke mooi dat ie nou weer wordt gerestaureerd. Als ik tijd van leven heb, wie weet dat ik hem weer zie draaien zoals vroeger”, hoopte Wolterink destijds. Het mocht niet zo zijn.

**Een verhaal uit de "Geldersche Bode" van maandag 6 maart 1933
met als titel:**

Meddo

Wat de puinhoop ons te vertellen heeft.

Eens was ik molen.

Een paar eeuwen stond ik, zwaaiend m'n sterke armen door zonnige of donkere luchten, stevig geplant op mijn voetstukken, te vermalen 't koren der velden van ver om me heen.

Dat was m'n lust en m'n leven; wat stond ik te trillen van vreugde als de Westersche winden gierend zwiepten langs 't opgerolde doek. En hoog door de luchten wisselde ik een groet met m'n geburen, hielden we een wedstrijd in kracht en behendigheid. Maar, ach zie, andere tijden kwamen.

Een zei, dat ik te nukkig was, dat ik niet vlug genoeg werkte. Maar had ik niet bij nacht en ontij m'n diensten aangeboden?

Nog herinner ik me 't onzalig ogenblik, dat men onder mij plaatste die helsche machine, ja ónder mij, maar die zou heersen óver mij.

En daar stond ik, hulpeloos omhoog vingerend naar de wolken, mij te verkniezen, als ik zag het tartende zwieren der buurmolens. Ik moest werken maar mocht niet meedoen in 't spel der winden. En paffend stampte de motor zijn stinkende dampen langs mijn flardende rafelzeilen.

Toen kwam die noodlottige Donderdagmiddag; plotseling likten felle vlammen langs m'n oude romp. Nog werkten de kreunende steenen, nog was m'n levensdraad niet doorgesneden. Nog één rondte der steenen..... een laatste handje graan tot meel.....

In blakende gloed stond ik van binnen. M'n verankerde balken knapten los. Ik stortte ineen..... een rokende puinhoop was ik geworden. Maar hoopvol wacht ik of uit m'n asch zal herrijzen.

Of zullen m'n verre vrienden moeten zeggen, wijzend op mijn graf:"Dáár stond eens....."

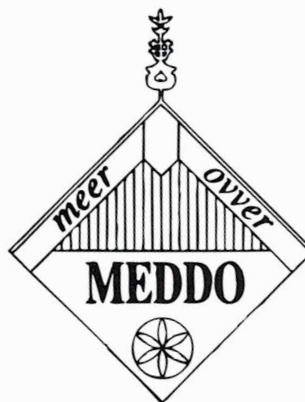
* * *

Met den ouden Hazenveldschen Stendermolen is een der nog weinig overgebleven houten "Stenderkasten", die ons land heeft, verloren gegaan.

Het was een zeer fraaie, goed onderhouden windmolen, daterend uit de 17e eeuw.

De molen, die de laatste vijftig jaren eigendom was van Gebrs. Hoitink, werd niet meer als windmolen gebruikt; een motor was onder den romp naast het voetstuk aangebracht en ten gevolge van overslaande vonken uit den motor moet de brand zijn ontstaan.

De foto uit **nr. 4** van “Meer over Meddo” is tot nu toe niet thuis gebracht.

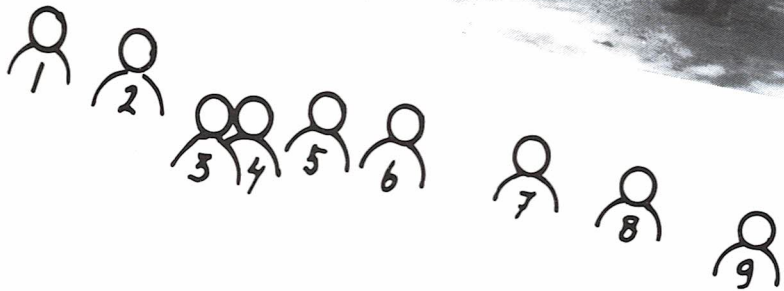
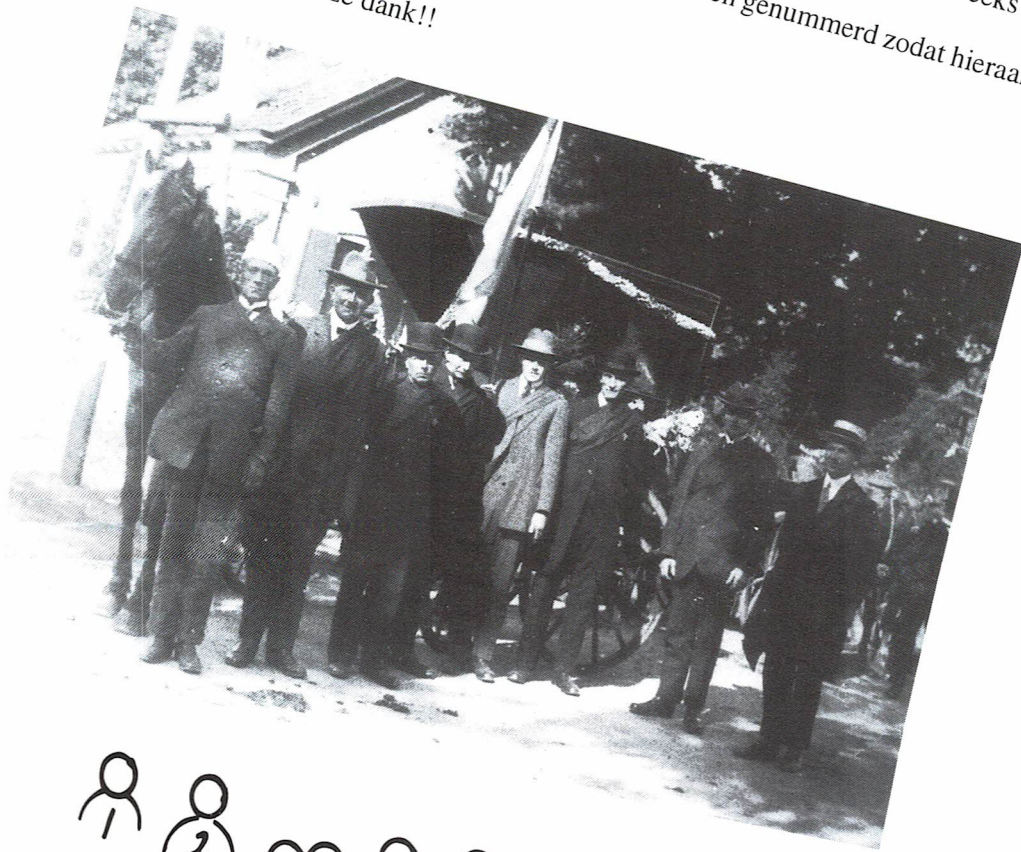
Herkenningspunten zijn o.a.

- A. Vierroedige berg met golfplaten gedekt.
- B. Elektromotor naar alle waarschijnlijkheid na W.O. II gefotografeerd.
- C. Kan het de boerderij “Goot-of Klein Oostendarp” of “Wesselink” zijn?

Graag uw reacties.

Is dat neet:

Weer een zoekfoto van personen tijdens het Koninginnefeest omstreeks 1930
voor 't Meestershuis in Meddo.
Met behulp van een schaduwfoto zijn de personen genummerd zodat hieraan de
namen kunnen worden gekoppeld.
Bij voorbaat onze dank!!

Colofon

“Meer over Meddo” verschijnt 1 à 2 keer per jaar
en is een uitgave van de Werkgroep “Meddo’s Verleden”.

Redactie en administratie: secr: Van Eerdenweg 9
7104 BJ Winterswijk/Meddo
telefoon:(0543) -569236

De abonnementsprijs bedraagt
f 5,00 per geleverd exemplaar, te voldoen door storting op
bankrek.nr. 37.12.28.697.
t.n.v. “Meddo’s Verleden”
te Winterswijk.
Losse nummers f 6,50, exclusief verzendkosten
I.S.S.N. 1382 - 7995